

„Ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava 2021-2027“ keskkonnasõbraliku aianduse ja kohalike sortide töögrupi III kohtumise memo

III kohtumine toimus 3. märtsil 2020 Maaeluministeeriumi suures saalis.

Osalejad

Kohtumisest võtsid osa Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda, Eesti Keskkonnaiühenduste Koda, Eesti Aiandusliit, Eesti Maaülikool, Eesti Taimekasvatuse Instituut, PRIA, Põllumajandusuuringute Keskus, Keskkonnaministeerium, Mahepõllumajanduse Koostöökogu, Eesti Maasikakasvatajate Liit, Rebase talu, Maaeluministeerium.

Taust

Kohtumine korraldati Maaeluministeeriumi algatusel, kes koordineerib Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) strateegiakava 2021–2027 koostamist. Strateegiakava koostamise eesmärk on parandada põllumajandustootmise, toiduainete tootmise ja maapiirkondade säästvat arengut.

Euroopa Komisjon esitas 1. juunil 2018 seadusandlikud ettepanekud 2020. aasta järgse ÜPP kohta. Ettepanekute eesmärgiks on tagada, et ÜPP vastaks paremini praegustele ja tulevastele väljakutsetele, toetades samal ajal jätkuvalt Euroopa Liidu põllumajandustootjaid jätkusuutliku ja konkurentsivõimelise põllumajandussektori kujundamisel. ÜPP rakendamiseks perioodil 2021–2027 tuleb igal liikmesriigil koostada ÜPP strateegiakava, mis hakkab hõlmama nii põllumajanduse otsetoetusi, seni maaelu arengukavade alusel rakendatud maaelu arengu toetusi kui ka põllumajanduse ühise turukorralduse teatud sektoripõhiseid programme.

Arengukava koostamist puudutav info ja toimunud töögruppide materjalid asuvad Maaeluministeeriumi kodulehel: <https://www.agri.ee/et/upp-strateegiakava-2021-2027>

Päevakava

10.45 – 11.00: kogunemine ja tervituskohv

11.00 – 12.00: kohalike sortide arutelu

12.00 – 13.00: keskkonnasõbralike praktikate tööühma tulemuste jagamine

13.00 – 13.40: lõuna

13.40 – 16.00: keskkonnasõbralike aianduspraktikate arutelu

Sissejuhatus

Töögrupi kohtumise viis läbi keskkonnasõbraliku aianduse ja kohalike sortide meetmete peaspetsialist Merili Simmer. Kohtumisel tutvustati esmalt toetusõiguslike kohalike sortide ettepanekut. Keskkonnasõbralike praktikate töögrupi juht tutvustas viimaseid arutelude tulemusi praktikate töögrupist. Peale lõunat arutasime veel üle spetsiifilisemad küsimused keskkonnasõbralike aianduspraktikate osas.

Selle töögrupi eesmärgiks on uueks programmiperioodiks välja töötada keskkonnasõbraliku aianduse toetuse ja kohalikku sorti taimede kasvatamise toetuse nõuded.

Arutelude tulemused

Kohalike sortide kasvatamise toetus

Kohalike puuvilja- ja marjakultuuride sortide nimekirja parandused ja täiendused koostati EMÜ Polli Aiandusuuringute Keskuse, ettevõtjate ja 19.02.2020. aastal Rebase talus toimunud puuviljanduskomisjoni ettepanekute põhjal. Tehti ettepanek välja jätta sordid, mida pole praegusel taotletud, mis pole Sordilehes või mille paljundusmaterjali pole saadaval (8 sorti – 1 õuna-, 2 pirni- ja 5 ploomisort) ja lisada nende asemel nimekirja 2 õunasorti: `Pärnu Tuviõun` ja `Karksi Renett` ja ploomisort `Märjamaa`.

Toetustingimuste osas tehti ettepanek vähendada erinevate sortide arvu (praegu viljapuudel vähemalt 10 sorti – 20 isikut; marjapõõsastel 5 sorti – 10 isikut).

Probleemkohana toodi välja, et Eestis ei ole teada, milliseid sorte kasvatatakse, selle kohta infot ei koguta. Urime edasi, kas saame kindlaks teha, kui populaarsed nimekirja pakud sordid on ja kas nad on hääbumisohus.

Põllukultuuride ja köögiviljakultuuride nimekirja nimekirja koostas Eesti Taimikasvatuse Instituut. Tehti ettepanek jätta sisse praegu toetatavad sordid ja tuua sisse säilitussordid kartul 'Endla', 'Jõgeva Kollane', 'Väike Verev'; söödapeet 'Jõgeva Eckendorf'; põlduba 'Helbi', mis on Sordilehes köögiviljakultuurina; talirukis 'Tulvi'(säilitussort alates 2020); suvivikk 'Rae Kohalik'.

Säilitussortidest tomat ja aedhernes ei läheks nimekirja, kuna nende kasvatamist on väga raske kontrollida. Lisaks eelnevale võiks toetatavate kultuuride hulka lisada järgnevaid põllukultuure: põldhernes 'Kirke', sale-haguhein 'Ilo, aas-rebasesaba 'Haljas', punane aruhein 'Jõgeva 70' ja nõiahammas 'Jõgeva 179' (viimased kolm heintaimet ei ole hetkel Sordilehes, kui

tuleb otsus neid toetada, peaks nad võtma säilitussortide nimekirja). Kaitsealuseid sorte nimekirja ei võta.

Köögiviljakultuuride sorte varem toetatavate kultuuride nimekirjas ei olnud, nüüd on ettepanek lisada sibul 'Jõgeva 3', valge peakapsas 'Jõgeva' ja kaalikasordid 'Kohalik Sinine' ja 'Kõpu'.

Probleemkohad – osade sortide puhul (heintaimed, köögiviljad) on seemnekasvatuse keeruline, seetõttu võiks nende liikide puhul kaaluda seemnekasvatusele kõrgemat toetusmäära. Kerkis ka küsimus kas minimaalne toetatav pind saaks olla ühe sordi puhul alla 0.3ha? (Köögiviljasortide min pind võiks kapsal, kaalikal olla 0.1ha).

Keskkonnasõbralike praktikate töögrupi tulemuste jagamine

Praeguse seisuga on plaan jätkata keskkonnasõbraliku majandamise toetuse (KSM) sarnase põhimeetmega ka uuel perioodil. Põhiküsimuseks on praegu, kas keskkonnasõbraliku köögivilja- ja maasikakasvatuse toetus peaks jääma seotuks KSMiga nagu ta on praegusel perioodil. Pooltargumentidena toodi välja, et suured tootjad, kes kasvatavad ka põllukultuure, vahetavad põllu asukohta igal aastal ja neil oleks raske mitmeaastast kohustust võtta. Vastuargumentidena toodi välja, et kui tootja kasvatab väiksemal pinnal ainult köögiviljakultuure ja/või maasikaid, siis võib olla tal raske täita pindade ja protsentidega seotud nõudeid. Seetõttu vajab köögivilja- ja maasikakasvatuse seotus KSM-iga veel täpsustamist. Kui teha eraldi meede, siis on vaja otsustada millised KSMi nõuded kehtiksid ka köögiviljakultuuridele (talvine taimkate, rohumaaribad, lämmastikku siduvad kultuurid, mustkesa mittetoetamine, vahekultuurid jne).

Keskkonnasõbralikud aianduspraktikad

Köögivilja- ja maasikakasvatamise toetus

- Arutlusel leiti, et toetatavate köögiviljakultuuride nimekirja ei peaks kehtestama, kuna eelmisel perioodil sellega probleeme ei olnud.
- Teenindusala nõuete osas arvati, et see võiks jääda rohukamarasse ja igasugused ribad elurikkuse suurendamise eesmärgil võiksid olla pigem lisameetme alt (va juhul, kui meede seotakse KSMist lahti).
- Köögivilja- ja maasikakasvatuses jäid elurikkuse elemendid veel lahtiseks, töögrupi liikmed lubasid arutada tootjatega. Võimalikeks elementideks on lindude pesakast, putukapesa, röövlindude istumispaik, kivikuhil, õitsvate taimedega riba.
- Keskkonnasõbralikumate harimispraktikatena köögiviljakasvatuses pakkusime välja vahekultuuri või multši kasutamise reavahes, lubati mõelda ja tootjatega konsulteerida, kas oleks tehtav.
- Orgaaniliste väetiste kasutamise reguleerimine ei leidnud eriti poolehoidu, pigem rõhutati, et erinevaid häid praktikaid on vaja inimestele koolitusel rohkem rääkida, näidata ja kui tootjal on võimalus, siis ta võtab need niigi kasutusele. Tuleks vaadata, kas toetuse abil saaks soodustada huumusevaru ja süsiniku sisalduse kasvu mullas.
- E-põlluraamatu soodustamine leidis palju poolehoidu, kuid tehnilistel põhjustel ei saaks selle rakendamist ilmselt kohe perioodi alguses rakendada.

- Herbitsiide mittekasutamine lisameetmena – mehhaaniline umbrohutõrje. Lahtiseks jäi küsimus, kas see nõue laieneks ka põllu ettevalmistamisele.
- Kahe koolitusega oldi nõus, aga teise koolituse läbimise tähtaja võiks ehk ettepoole tuua. Varasemaid koolitusi ei saa arvestada, kuna on uus periood ja uued nõuded (ja uued soovitused). Kuidagi peab soodustama seda, et info, mis koolitusetel jagatakse, jõuaks ettevõttes selle inimeseni, kes realselt põllul töötab ja otsustab.

Puuvilja- ja marjakasvatuse toetus

- Elurikkuse elementidena sobivad lindude pesakast, röövlindude istumiskoht, putukapesa. Ettepanekud nimikirja täiendamiseks on liigirikas (mitmeaastaste) rohttaimedega riba, mis lastakse õitsema; tiik; veesilm (mitte järsuservaline); puude/põõsaste rivi; kivihunnik; oksakuhil?; vanad kõdunevad notid.
- Reavahed 2/3 ulatuses rohukamaras – positiivne nõue. Soovime soosida järkjärgulist niitmist, siis on tolmeldajatel pikema perioodi jooksul toidulaud olemas. Kindlasti tuleb seda koolitusel rääkida, aga otsime ka võimalusi, kuidas seda lisanõuet kontrollitavaks muuta. Näiteks põllu asukoha ja selle suunaga pildi tegemine ja üleslaadimine.
- Herbitsiidide mittekasutamine kehtestada valitava lisanõudena.
- Orgaanilise multši kasutamine võra all eraldi lisa nõudena (kuigi ka selle lisameetme mõte on herbitsiidide mittekasutamine).
- Jätkame ainult feromoonpüünistega. Liimpüünised ja liimvööd püüavad liiga palju muid putukaid ja kasureid.
- Kui toetuse summa on piisav, siis võiks ka siin mullaproovide täisanalüüsi toetada.
- Jääb kaks koolitust. Ettepanek, et mullaproovide tulemusi võiks koolitusel koos vaadelda, et tootjad õpiksid asjakohaseid järeldusi tegema.

Memo koostas Merili Simmer, Eike Lepmets.